

Pagaidām ir varianti

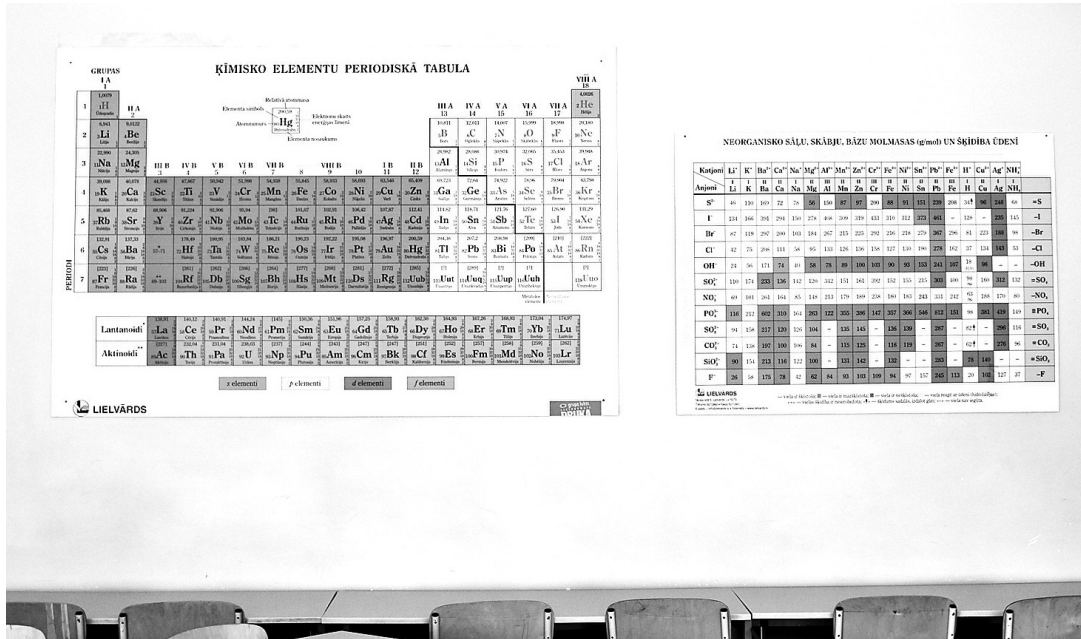
Šovasar vēsturiskā Cēsu rajona virknē skolu mainījušies direktori - vēlme piedzīvot izaugsmi karjerā vai arī cienījamu gadu sasniegšana likusi pedagogiem atteikties no darba skolā. Pārmaiņas izraisījuši arī pašvaldību politiskie lēmumi reorganizēt skolas, tās apvienojot vai iecerot direktora nomaiņu.

Pašvaldības izsludinātajos konkursos uz skolas direktora vietu pārsvarā saņem vairāku kandidātu pieteikumus, un komisijas izvērtē, kuram dot priekšroku. Amatas novada pašvaldības Apvienotās izglītības pārvaldes metodiķe Diāna Briede kadru maiņu skolās saista arī ar cerību, saredzot iedzīvotāju vēlmi ne tikai doties uz lielām pilsētām, bet arī pilsētu iedzīvotājiem atnākt uz laukiem: "Tas notiek, ja kaut kas mainījes personīgajā dzīvē un cilvēks izvēlas mainīt dzīvesvietu un tur

meklēt darbu. Lauku skolās vairāk trūkst skolotāju mācību priekšmetos, kuros nedēļā ir maz stundu un darba slodze nepilna. Visbiežāk pietrūkst pedagogu, kas mācītu matemātiku, bioloģiju, ķīmiju."

Vecpiebalgas vidusskolas direktora vietniece Ilona Strelkova faktu, ka vasaras otrā pusē jāmeklē septiņi skolotāji, sauc par sakrītību: "Divi skolotāji aizgāja pensijā, viens maina profesiju, divi skolotāji jau sen plānoja dzīvēt ko mainīt, bet fizikas skolotājs, kas brauca pie mums no citas skolas, atradis pilnas slodzes darbu citur. Pagaidām mēs esam jaunu skolotāju meklējumos. Labi, ka mums ir varianti, jo šobrīd vienlaicīgi mainās pārāk daudz skolotāju, ieskaitot skolas direktoru. Tā sakrītis. Darba attiecības pagaidām izveidotas ar ekonomikas un programmēšanas skolotājiem. □

Ceļi, kā tikt pie jauna pedagoga

■ KĪMIJAS KLASĒ. Mendelejeva sastādītā ķīmisko elementu tabula ir skatāma katrā skolā, bet visam drīz gaidāms kāds cits elements, kurš iztrūks vienā otrā skolā - dabaszinātņu skolotājs.

UZZIŅAI

Skolotāju darba slodzes

Izglītības un zinātnes ministrija informē, ka vismaz vienu pilnu slodzi pagājušajā mācību gadā strādājuši tikai 39 procenti skolotāju.

Pagājušajā mācību gadā izglītības iestādēs kopumā strādājuši 20 640 skolotāju. Saskaņā ar Pedagogu darba samaksas noteikumiem mēneša darba algu skolotājiem nosaka par darba laiku astronomiskajās stundās (ieskaitot starpbrīžus starp mācību stundām, nodarbībām vai lekcijām) atbil-

stoši viņa darba slodzei.

No pedagogiem 24 procenti strādājuši vienu pilnu vai līdz 1,25 slodzēm, 15 procenti skolā strādājuši vairāk nekā slodzi - 1,25 slodzes. Tas nozīmē, ka kopumā tikai 39 procenti Latvijas skolotāju strādā pilnas slodzes darbu.

Pārējie skolotāji ir nodarbināti nepilnas slodzes darbā. 18 procentiem skolotāju ir darbs no 0,75 līdz vienai slodzei, bet vēl 14 procentiem slodze ir 0,5 līdz 0,75.

Skaitļu izteiksmē Latvijā 5783 skolotājiem slodze pagājušajā mācību gadā nepārsniedza pusslodzi. No 0,25 slodzēm līdz pusslodzei 2017./2018. m. gadā strādāja 13 procenti skolotāju, savukārt vēl 15 procenti strādāja mazāk nekā 0,25 slodzes.

Pieredzētais - pārslodzes darbā

Gados jaunais Ivo Rode, kurš studējis žurnālistiku un teoloģiju, labprāt pieņem piedāvājumus strādāt skolā, vadot radošas stundas. Nākošajā mācību gadā viņš to darīs trīs dažādās skolās, bet darbs ar skolēniem nav viņa pamatdarbs.

"Skolā varu strādāt tikai tāpēc, ka tas nav mans vienīgais ienākumu avots," saka jaunais vīrietis, kurš beidzis teoloģijas fakultāti. Vēlmi iet skolēnu auditorijas priekšā vīrietis formulē kā personīgu izaicinājumu. "Smadzenēm šajā darbā visu laiku jābūt aktīvā darbībā. Es ļoti labi saprotu, ka skolotājiem ikdienā tas nav viegli. Pie tam par šo darbu nemaz tik daudz nemaksā, cik vajadzētu," spriež Ivo Rode, atbildot uz jautājumu, kāpēc jaunā paaudze neienāk skolotāju kolektīvos. "Ja pedagogija ir vienīgais ienākumu avots, tad

jāstrādā ļoti garas stundas. Tas nozīmē, ka pedagogs fiziski pārstrādājas. Zinu skolotājas, kuras strādā tik garas stundas un tik lielu slodzi, ka fiziski dažubrīd nevar izturēt. Darba kvalitātes vairs nav. Reizēm skolotājas strādā vienpadsmit stundas dienā ar desmit minūšu pauzēm."

Skolās nereti notiek tā, ka darbinieki uz mēnesi vai ilgāku laiku spiesti izstāties no saspringtā darba ritma. "Reizēm skolotājas jūtas tik slikti, ka no mājas nevar iziet, un tā notiek ar cilvēkiem vienam aiz otra," novērojis Ivo Rode, kurš pieņēmis piedāvājumu vadīt atsevišķus mācību cēlienus vairākās skolās. "Esmu internātskolā redzējis, ka it kā vakar vēl normālu, veselu skolotāju šodien no skolas uz slimnīcu aizved ar ātro palīdzību," par pieredzēto stāsta skolotājs, kad mediķi augstas apzinības skolotājam teic, ka visi spēki jau sen iztērē-

Trīs nedēļas pirms jaunā mācību gada Cēsu 2. pamatskolas direktore Ija Brammane teic, ka nu var uzelpot. Skolotāju kolektīvs darba cēlienam ir .

Pieredzējušo pedagogi, kas vadījusi gan skolu laukos, gan pilsētā, pārsteidzis, ka, skolu skaitam samazinoties, nav jūtams, ka pedagogi aktīvi meklētu darbu. "Te man jāpiebilst - labi skolotāji, kuri būtu autoritātes gan mazās, gan lielās klasēs un skolās," paskaidro direktore. Reizēm skolu direktoriem atrast atbilstošus skolotājus eksakto mācību priekšmetu pasniegšanai ir tikpat sarežģīts uzdevums, kā orientēties Mendelejeva ķīmisko elementu tabulā. Tā aplūkojama katrā ķīmijas klasē, bet kā aizpildīt skolā vakantās vietas - tāda uzskatāma piemēra nav, kopš pedagogijas augstskolu absolventiem Latvijā nav uzdevums attaisnot viņu pedagogiskajā izglītībā ieguldītos valsts budžeta līdzekļus.

Cēsu 2. pamatskolā eksaktajos

priekšmetos skolotāju netrūkst, bet vasaras sākumā kļuvis skaidrs, ka jāmeklē pedagogi, kuri varētu pasniegt valodas - angļu, krievu. Pavisam bīstami ir, ja pienākusi paaudžu maiņa mūzikas skolotājam un kordirigentam. "Dziesmu svētku laikā dzirdēju sakām, ka no skolu direktoriem atkarīgs, vai skolas koris pastāvēs. Nē, tas vairāk ir atkarīgs no tā, vai skolā vispār būs, kas vada kori," šovasar pārliecinājusies Ija Brammane. Lai atrastu cilvēku, kas stātos skolas koru priekšā, ir jāiet neiedomājami ceļi. 2. pamatskolas direktori mūzikas skolotāja meklējumos pārsteidzis, ka pilsētā, kurā atrodas mūzikas vidusskola, kordirigentu sagatavotāja, tieši mūzikas skolotāju nav.

"Vai tiešām pedagogijas augstskola Cēsīs par to nav aizdomājusies?" retoriski sev vaicājusi cēsniene, nezinot, ka augstskolu reformēšanas laikā mūzikas pedagogu sagatavošanai izveidotā pedagogijas programma ir zaudējusi valsts interesi. Akadēmijai pārtopot par Latvijas Universitātes filiāli, cēsniekiem liegta iespēja apmācīt Vidzemē tik nepieciešamos mūzikas pedagogus, kordirigentus.

Ar šo gadu Latvijas skolas ir zaudējušas iespēju savā vidū ieraudzīt gados jaunus skolotājus, kurus pedagogiskajam darbam sagatavoja "Iespējamā misija". Cēsu 2. pamatskolā tieši šādam darbam - misijas pārstāvis māca svešvalodu - šoruden bija vajadzīgs jauns sekotājs. "Ilgi meklēju, līdz atradu. Skolā atkal būs "Iespējamās misijas" skolotājs," par atrisinājumu priecājas direktore Cēsīs, nenoliedzot faktu, ka tādējādi nācies skolotāju "nocelt" citai skolai.

Šīs vasaras sludinājumi "Druva" apliecina, ka darbam mūzikas stundās skolotāji meklēti skolām Zaube un Līgatnē, angļu valodai Amatā un Līgatnē, skolotāju ķīmijā gaida Straupē un Stalbe, matemātikā - Priekuļos.

Direktori secina, ka, samazinot skolu skaitu, jo tās reorganizē un apvieno, nemazinās deficīts pēc labiem skolotājiem. Tādiem, kuri ar savu autoritāti un spējam labā līmenī prastu vadīt mācību darbu klasēs ar 25 un vairāk skolēniem. Cēsniekiem nākas lūkoties kaimiņu pilsētā, pat nocelt tai pa kādam skolotājam, kaut pašā Valmierā sāk trūkt dažādu priekšmetu skolotāju. □

ti, nedrīkst strādāt tādā režīmā ikdienā divās skolās un pa naktīm dežūrēt internātā. Protams, ar tādu slodzi skolotājs varētu nopelnīt tūkstošus eiro, bet veselības nav.

Kādu ceļu lai iet tie, kuri izvēlējušies pedagoga profesiju - strādāt ar lielu pārslodzi un nopelnīt vai atteikties no pilnas slodzes un dzīvot ar mazākiem ienākumiem. Vēl ir iespēja iet uz citu darba jomu. Tieši pēdējo no variantiem tieši un netieši ir ieteicis arī izglītības un zinātnes ministrs - nepalikt darba vietā ar mazu slodzi un samaksu - pār kvalificēties. Ļaut iespēju pašvaldībām veidot lielākas skolas, vairāk bērnu klasē un lielāku apgrozījumu darba algu izmaksās.

Ministra ieteikumu skolu direktoriem ne vienmēr ir iespējams īstenot, jo skolas nepiedzīvo dabisku pedagogu paaudžu nomaiņu. Jauno tikpat kā nav,

tāpēc pieredzējušie fizikas un ķīmijas skolotāji ir tik pieprasīti, ka viņiem reizē jāstrādā vairākās skolās, lai stundas būtu notikušas. Tādu režīmu - katru otro dienu strādāt citā skolā, braukāt - jaunie speciālisti, kurus sagatavo augstskolās, neuzskata par pieņemamu.

Ivo Rode ir sastapis cilvēkus, kuri gribētu nākt strādāt uz skolu, bet viņi nav studējuši pedagogiju. "Cilvēks kādā jomā ir speciālists, un arī tāds skolā būtu nepieciešams, piemēram, savas prasmes skolēniem mācot divas reizes nedēļā. Lai tā notiktu, stip-

ri jāatvieglo tie noteikumi, pēc kuriem cilvēki var nākt skolēnu priekšā," priekšlikums ir Ivo Rodem. "Pazīstu mākslas akadēmijas maģistra grāda ieguvēju, patiešām aizrautīgu mākslinieci. Tieši tobrīd skola meklēja cilvēku, kas mācītu bērnu ar īpašām vajadzībām. Lai cik piemērota izrādītos māksliniece šim uzdevumam, skolas darbā viņu nevarēja pieņemt, nebija attiecīgas pedagogiskās izglītības." □

Lappusi sagatavoja MAIRITA KAŅEPE

Publikācijas sagatavotas ar Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Mērķprogrammā "Reģionālo un vietējo mediju atbalsta programma" atbalstīts projekts nr. Nr.2/MEDIA/18/013

Valsts reģionālās attīstības aģentūra